

deslige, saa ramme disse Bestemmelser ganske vist ikke det hele Folk; men der er dog derfor ikke noget Communiktivt ved dem. Communiktivne — jeg holder paa, Odet, fordi det er absolut repræsentativt. Hliver det kun naar man tager af Statskassen for at give til Enkelte. Naar jeg nu svarer: — hvad er det i denne Lov af 1861 det nye med Henlyn til den tiende Gaard? — Hliver Svaret: Det nye er ikke det at den kan bortkøbes til Andre; men det nye er, at Fæstevangen tages bort at den kan lægges ind under Hvedegaarden, og i de uoverskorede lites af miljen saer Godeieeren altsaa ikke den mindste Ret, som han ikke havde forveien. Han havde med Henlyn til den tiende Gaard ikke nogen Forpligtelse, der kunde gjøres gjældende ad Rettens Vej til at bortkøbe Gaarden til den bestemte Familie, og det nye er derfor det at hans Frihed til at bortkøbe Gaarden til hvem han vil, og omverteret til at Gaarden er fritagen for Fæstevang. Den moralske Forpligtelse som har holdt Traditionen i Bondesamfundet ude af sigtaer altsaa ikke alene fremdeles med Henlyn til den tiende Familie, men fortsættelse, endda som og det i den meget betydelige Grad, der ved det Opfyldelsen af en saadan moralsk Forpligtelse paa en meget rigtignelig Maade staer i Forbindelse med en særlig Fordeel for Godeieeren. Derfor haaber jeg ogsaa, at selv den Godeieer — for at nævne det, som jeg troer temmelig gjeldne Tilfælde gjeldne netop fordi man har givet efter for Opinionens Tryk, at man hør der er et Fæstefædighed har beyndt paa en temmelig ubygelig Maade at sætte Fæstefæderne til Auction — jeg siger at selv den Godeieer som enten af sine principessige Hensigter eller paa Grund af et ulykkelig Lend eller paa Grund af andre ubeldige Forhold er kommen i et Redesforhold til sine Fæstere, istedetfor det tidligere patriarkalske Forhold vil ikke betænke sig paa at gjøre Noget for den tiende Gaards Familie naar han maatte føle sig omhyer maatte vide sig summen see at dens Udgifter ellers vare forpligtede for bank private foreels Skuld. Men hvorledes det end gaar eller ikke kunne

vi ikke ved Statskassens Hjælp bøde paa saadanne Tilfælde. At Saadant vilde i finansiel Henseende kunne gribe overordentlig dybt ind, er klart, men jeg skal ikke her komme med Tal til Bevist for denne Udtalelse, thi disse Tal vilde til en vis Grad være improviserede og altsaa ikke nøjagtige. Dernæst haaber jeg, at det ærede forenede Medlem, der sidst talte (Fischer), vil indbringe at der i alt Fald ikke kan være Tale om ved Lov at pålægge visse Stifterelse at give Paan til visse Personer og jeg foreslaer ogsaa det som han udtalte som fremført ikke til Forsvar for denne Lov, men som en Tanke, han anbefaler til den ærede Finansministers Overveelse, om der ikke kunde tages saadanne Henlyn, hvor der indtraadte meget strenge Forhold for de Paagjældende. Men saa er Forholdet jo et heelt andet, saa er der ikke Tale om almindelige Bestemmelser, men kun Tale om, hvorvidt vi overhovedet har taget saadant ganske vist ikke ved Lovgivningen fremfaldt, men dog ved Lovgivningen fremfundet og fremhjulpet særlig Forhold i Betragtning af Forhold, der iøvrigt henhører under Administrationen. Om et saadant Strids Tilstedelighed og Tilførlighed skal jeg ikke her udtale mig, men kun sige at som Forsvar for det foreliggende Lovforslag rammer det i saa Henseende Anderte ikke.

David: Jeg kan ret vel forstaa, at denne Lov finder sine Forsvarere, thi der er Noget, som tiltaler Billighedfølelsen, naar man siger, at man skal lade at gjøre Gid til at den Enkelte mindre kommer til at føle det Uheldige i den Stilling hvort han er kommen ved Gjennemførelsen af Foranstaltningen, som Andre have haft Gode af, og det maa jo dog her stoes at hans Uheld demindste maa betragtes som en indirecte Afspøning af den hele Foranstaltning, som der her er Tale om. Jeg tilstaaer ogsaa, at da jeg første Gang saae dette Lovforslag, vare disse Billighedshenlyn Noget, der ogsaa hos mig talte til Forsvar for Lovforslaget om, jeg end sraa saae det Besynderlige i den hele Forholdregel, som det